

REFERAT Økonomi- og Planudvalget 2014-2017 d. 16-05-2017

Mødedato Tirsdag d. 16. maj 2017 kl. 00:00

Mødested mødelokale C, Ullasvej 23, Rønne

Indholdsfortegnelse

Fraværende og bemærkninger til dagsordenen.....	3
Status på mål for 2017 og målproces for budget 2018 - ØPU.....	5
Likviditetsoversigter 30. april 2017.....	8
Tilpasning af budget 2018-2021 som følge af den forventede befolkningsudvikling.....	11
Tilbagebetaling af lån hos Arbejdsmarkedets Feriefond.....	16
Madfællesskabet samarbejdsaftale.....	20
Forslag om etablering af pilotprojekt(er) vedrørende madskoleordninger.....	24
Kapacitet i Dagtilbud - Rønneområdet.....	30
Øget kvalitet i dagtilbud - Anvendelse af 4 mio. kr. fra ekstra tilskud til vanskeligt stillede kommun	36
Anlægsbevillinger til selvejende haller 2017.....	43
Planforslag for solcelleparker ved Aakirkeby og ved Stenseby.....	47
Endelig vedtagelse af Råstofplan 2016 samt notat over indkomne bemærkninger og sammenfattend	52
Orientering fra formanden.....	56
Eventuelt.....	58
Lukket.....	60
Lukket.....	61
Lukket.....	62
Lukket.....	63
Lukket.....	64
Lukket.....	65
Lukket.....	66
Lukket.....	67

Punkt 1: Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

Åbent punkt

1 Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

85.02.02G00-0010

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi- og Planudvalget	16-05-2017	1	

Fraværende

Ingen.

Bemærkninger til dagsordenen

Bjarne Westerdahl erklærede sig inhabil i behandlingen af punkt 11, hvilket blev godkendt.

Punkt 2: Status på mål for 2017 og målproces for budget 2018 - ØPU

Bilag

Bilag 1: Oversigt over udvalgenes mål og delmål 2017

Bilag 2: Målopfølgningsskema ØPU

Åbent punkt

2 Status på mål for 2017 og målproces for budget 2018 – Økonomi- og Planudvalget

00.30.02G01-0018

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi- og Planudvalget	16-05-2017	2	

Hvem beslutter

Økonomi- og Planudvalget beslutter

Resumé

Udvalget skal drøfte status på målene for 2017, samt tage hul på drøftelserne af nye mål for budget 2018.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller, at udvalget

- a) drøfter status på mål for 2017
- b) drøfter mål for budget 2018
- c) drøfter mulige emner for budgetmøder med centrene i juni

Økonomi- og Planudvalget den 16. maj 2017:

Drøftet.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen og de enkelte udvalg har siden målseminaret i februar 2014 arbejdet med målsætninger for Bornholms Regionskommune i de politiske processer. Dels langsigtede mål for valgperioden og dels for budgetårene 2015-2017 i form af delmål.

De enkelte udvalg har ansvar for at sætte retning for udviklingen af de politikområder, der er deres ansvarsområde. Dette skal ske i respekt for tidligere beslutninger og for kommunalbestyrelsens visioner og ønsker for Bornholms udvikling. Udvalgenes mål skal kobles til prioriteringsforslag der vil skulle indgå i budgetmaterialet.

Et naturligt led i arbejdet med mål, er også at udvalget evaluerer status på implementering af delmål for 2017.

Status og opfølgning på mål for 2017

Orientering om hvilke indsatser der er iværksat og status på fremdrift i forhold til delmål for 2017.

Udvalgets langsigtede mål og aktuelle delmål for 2017 kan ses i bilag 1.

Derudover kan oversigten over mål og status på delmål ses af bilag 2.

Oplæg til nye delmål for 2018

De langsigtede mål for valgperioden løber til og med 2017.

For at sikre en kontinuitet frem mod kommunalvalget bør udvalget drøfte evt. oplæg til nye mulige delmål på baggrund af udviklingen inden for politikområdet. Det anbefales fra administrativt hold, at delmålene tager udgangspunkt i de langsigtede mål for 2014-2017, hvor de langsigtede mål og delmålene "forlænges" og eventuelt tilrettes.

I forbindelse med nye delmål vil det være muligt at lade delmålet formulere som en evaluering af de samlede indsatser for det langsigtede mål over valgperioden.

For at give en ny kommunalbestyrelse de bedst mulige arbejdsbetingelser opfordres udvalget til at sætte få, realistiske delmål for 2018.

Udvalget kan i denne forbindelse også arbejde med delmål der går på tværs af udvalgsområder, og lægge op til andre udvalg at arbejde med delmålet.

Udvalgets delmål til det videre arbejde med budget 2018 besluttet endeligt på udvalgs møderne i juni.

Emner til budgetmøder mellem udvalg og centre

I forbindelse med udvalgets møde i juni afholdes i forlængelse af tidsplanen for mål- og budgetprocessen budgetmøder med centrene under udvalgets område.

Udvalget drøfter på maj-mødet mulige emner til budgetmøderne ml. udvalget og repræsentanter fra centre i juni.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 3: Likviditetsoversigter 30. april 2017

Bilag

Beholdninger pr. 30. april 2017

Grafisk oversigt over udviklingen i beholdninger

Åbent punkt

3 Likviditetsoversigter 30. april 2017

00.32.18G01-0005

Hvem beslutter

Økonomi- og Planudvalget til efterretning

Kommunalbestyrelsen til efterretning

Resumé

Oversigter over kassebeholdning og udvikling i beholdninger pr. 30. april 2017.

Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller,

- at likviditetsoversigterne tages til efterretning.

Økonomi- og Planudvalget den 16. maj 2017:

Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

I henhold til retningslinjerne for økonomistyring forelægges Økonomi- og Planudvalget og kommunalbestyrelsen hver måned oversigter over udviklingen i kassebeholdningen.

Der er bilagt to oversigter. Den første oversigt (bilag 1) viser den faktiske beholdning ultimo april 2017, den gennemsnitlige kassebeholdning over de seneste 365 dage, skøn over udviklingen i kassebeholdningen resten af året og disponeringer herunder specifikationer. Den anden oversigt (bilag 2) viser en grafisk oversigt over udviklingen i den daglige beholdning og gennemsnitlige beholdning seneste 365 dage i indeværende år og forrige år.

Den seneste udvikling i kassebeholdningen:

Den faktiske beholdning på 263,0 mio. kr. er steget med 16,5 mio. kr. i forhold til sidste opgørelse pr. 31. marts 2017. Denne stigning er som forventet.

Der er i april måned hjemtaget lån på 16,3 mio. kr. som besluttet på kommunalbestyrelsens møde den 30. marts 2017. I april 2016 blev der hjemtaget lån på 22,3 mio. kr.

Den gennemsnitlige beholdning over de seneste 365 dage er på 329,7 mio. kr. Gennemsnittet er steget med 5,2 mio. kr. i forhold til sidste opgørelse pr. 31. marts 2017. Stigningstakten i den gennemsnitlige beholdning over de seneste 365 dage er faldende.

Kommunens målsætning om, at den gennemsnitlige likviditet over 365 dage minimum skal være 75 mio. kr. er opfyldt.

Skøn over udviklingen i kassebeholdningen i 2017:

Den forventede udvikling i kassebeholdningen i 2017 er løbende påvirket af kassefinansierede tillægsbevillinger, forventede mer-/mindreforbrug i året og forventet anvendelse af overførsler fra tidligere år.

Med budget 2017 blev der vedtaget et kassetræk på 8,2 mio. kr. Dertil er aktuelt givet tillægsbevillinger for 49,4 mio. kr. finansieret af kassen. Dette er inkl. indfrielse af lånet vedr. NaturBornholm.

Det forventes, at der anvendes 50,8 mio. kr. af overførslen fra 2016.

Der er endnu ikke noget skøn for det forventede mer-/mindreforbrug, da årets første budgetopfølgning først udarbejdes pr. 30. april 2017.

Derudover bemærkes, at en vis andel af kassebeholdningen er reserveret til specifikke formål i 2018 og frem, som fx udskudt indfrielse af lån og midler reserveret til anlæg i budgetoverslagsår. Indfrielse af restgælden på Slottet i Rønne vil ske når aftalerne om brug af bygningerne som asylcenter ophører, og vil først få indvirkning på likviditeten fra tidspunktet for indfrielsen.

Se bilag 1 for nærmere gennemgang.

Økonomiske konsekvenser

Der er budgetteret med en renteindtægt af likvide aktiver på 1,9 mio. kr. i 2017. På baggrund af udviklingen i kassebeholdningen i 2016 må det forventes, at renteindtægten alt andet lige bliver højere end budgetteret i 2017.

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 4: Tilpasning af budget 2018-2021 som følge af den forventede befolkningsudvikling

Bilag

NOTAT - Demografikorrektion 2018-2021

Åbent punkt

4 Tilpasning af budget 2018-2021 som følge af den forventede befolkningsudvikling

00.30.04P19-0013

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi- og Planudvalget	16-05-2017	4	

Hvem beslutter

Økonomi- og Planudvalget beslutter.

Resumé

Når der foretages en tilpasning af kommunens budgetter i forhold til den demografiske udvikling i kommunens befolkning er det et udtryk for et aktivt valg af, at serviceniveauet skal fortsætte på uændret niveau, uanset om der er flere eller færre i befolkningen, der efterspørger tilbuddene på de enkelte serviceområder. Tilpasningen af budget 2018-2021 kaldes en demografikorrektion.

Befolkningsprognosen 2017-2029, som Kommunalbestyrelsen godkendte den 27. april 2017, er grundlag for beregningen af demografikorrektionen til budget 2018 - 2021.

Den forventede befolkningsudvikling de kommende fire år betyder samlet set, at de forventede udgifter til de 67+ årige stiger, mens udgifterne til de 0-17 årige falder.

Overordnet set indebærer den samlede demografikorrektion, at budgetrammen skal reduceres med 0,9 mio. kr. i 2018, 1,1 mio. kr. i 2019, 1,1 mio. kr. i 2020 og øges med 6,4 mio. kr. i 2021.

Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller

- at de beregnede demografikorrektioner indarbejdes i budget 2018 og overslagsår 2019-2021, jf. tabel 3

Økonomi- og Planudvalget den 16. maj 2017:

Godkendt.

Sagsfremstilling

I forbindelse med vedtagelsen af budgetvejledningen for 2018 er det besluttet, at der beregnes demografikorrektioner til budget 2018 og overslagsårene for udvalgte serviceområder. Beregningerne er som tidligere år baseret på Bornholms Regionskommunes befolkningsprognose. Der tages udgangspunkt i de faktiske folketal pr. 1. januar 2017.

Til budget 2018 og overslagsår er der beregnet demografikorrektioner på følgende områder: Børnepasning, Skole, SFO, Ungdomsskolen, PPR og Sundhedspleje samt Ældre.

Nedenfor beskrives den forventede befolkningsudvikling, og der gives et resumé af gennemgangen af demografimodellerne og de afledte økonomiske konsekvenser.

Kort om den forventede befolkningsudvikling

Det samlede befolkningstal på Bornholm udgør 39.695 pr. 1. januar 2017. Dette tal forventes, ifølge befolkningsprognosen, at falde med 565 indbyggere til 39.130 i 2021. Det svarer til et fald på 1,4 procent.

Tabellen nedenfor danner udgangspunkt for beregningen af demografikorrektionerne og viser den forventede udvikling fordelt på udgiftsområder og de dertil hørende aldersgrupper.

Tablet 1: Befolkningstal 2017 og prognose for 2018-2021 fordelt på aldersgrupper

Aldersgruppe	2017 (faktisk)	2018	2019	2020	2021	Udvikling 2017-2021
0-2 årige (dagpleje og vuggestue)	818	839	845	867	877	7,2%
3-5 årige (børnehave)	906	931	949	933	943	4,1%
0-5 årige i alt	1.724	1.770	1.794	1.799	1.820	5,5%
6-16 årige (skole)	4.506	4.370	4.288	4.247	4.159	-7,7%
6-9 årige (SFO-tilbud)	1.557	1.468	1.381	1.372	1.318	-15,4%
0-16 årige (PPR og sundhedspleje)	6.230	6.141	6.082	6.046	5.979	-4,0%
14-17 årige (Ungdomsskolen)	1.746	1.705	1.650	1.630	1.627	-6,8%
67+ årige (ældreområdet)	9.728	9.977	10.157	10.407	10.606	9,0%
67-74 årige	5.168	5.258	5.297	5.327	5.221	1,0%
75-79 årige	1.973	2.119	2.200	2.339	2.577	30,6%
80-84 årige	1.348	1.351	1.394	1.451	1.500	11,3%
85-89 årige	760	769	787	829	831	9,4%
90+ årige	479	480	478	460	475	-0,8%
Hele befolkningen	39.695	39.601	39.506	39.342	39.130	-1,4%

Kilde: Bornholms Regionskommunes befolkningsprognose for 2018 og frem, april 2017.

Den forventede befolkningsudvikling er frem mod 2021 kendetegnet ved en stigning i antallet af børn i børnehaver og et fald i antallet af børn i skoler og SFO. Antallet af børn i alderen 0-5 år forventes at stige med 5,5 procent, mens antallet af 6-16 årige forventes at falde med 7,7 procent.

Antallet af ældre i alderen fra 67 år forventes at stige med 9,0 procent fra 2017 til 2021. Stigningen ses særlig for aldersgruppen 75-79 år, der udgør ca. 20 procent af aldersgruppen over 67 år i 2017.

Demografikorrektioner i budget 2018 - 2021

På baggrund af befolkningsprognosen er der beregnet demografikorrektioner til budget 2018 og overslagsårene. I tabel 2 er de økonomiske konsekvenser af befolkningsudviklingen vist i årene 2018-2021 i forhold til budget 2017. Modellerne og resultaterne er beskrevet i bilag 1.

Tabel 2: Demografikorrektioner i 2018-2021 i forhold til budget 2017, 1.000 kr. (2017-pl)

Område	Bevilling	2018	2019	2020	2021
Børnepasning	11 – Dagpasning	2.175	3.280	3.614	4.583
Skole	13 – Undervisning	-4.798	-7.309	-9.652	-12.824
SFO	13 – Undervisning	-725	-1.428	-1.501	-1.944
PPR og Sundhedspleje	12 – Børn og Familie	-240	-398	-494	-675
Ungdomsskolen	13 – Undervisning	-155	-361	-437	-446
Ældre	31 – Ældre 33 – Sundhed	6.029	11.875	19.051	29.364
Demografikorrektioner i alt		2.285	5.658	10.580	18.057

Note: Et negativt tal betyder en reduktion, et positivt tal betyder en forhøjelse af udgifterne i forhold til niveauekorrigeret budget 2017

Da der allerede er lagt demografikorrektioner ind i budgetterne for 2018-2020, i forbindelse med udarbejdelsen af budget 2017, skal disse korrektioner først reguleres ud af budgetrammerne, inden de nye demografikorrektioner indarbejdes.

Derudover skal der korrigeres for forskellen på den forventede og den faktiske befolkningsudvikling fra 2016 til 2017. Disse forhold indgår i beregningen af nettoændringen i budgetrammerne, som er vist i tabel 3.

Tabel 3: Nettoændringer i rammerne i budget 2017 og overslagsårene, 1.000 kr. (2017-pl)

Område	Bevilling	2018	2019	2020	2021
Børnepasning	11 – Dagpasning	1.372	2.343	2.883	3.852
Skole	13 – Undervisning	-94	11	725	-2.448
SFO	13 – Undervisning	326	432	600	156
PPR og Sundhedspleje	12 – Børn og Familie	45	91	172	-8
Ungdomsskolen	13 – Undervisning	-106	-123	-121	-130
Ældre	31 – Ældre 33 – Sundhed	-2.469	-3.860	-5.316	4.997
<i>Samlet nettoændring i budgetrammerne</i>		-926	-1.107	-1.058	6.419

Note: Et negativt tal betyder en reduktion, et positivt tal betyder en forhøjelse af budgettet.

Økonomiske konsekvenser

Demografikorrektionerne dækker over at de budgetterede udgifter til Børnepasnings- og Ældreområdet øges, mens der sker en reduktion af de budgetterede udgifter på de øvrige serviceområder.

Overordnet set indebærer den samlede demografikorrektion, at budgetrammerne skal reduceres med 0,9 mio. kr. i 2018, 1,1 mio. kr. i 2019, 1,1 mio. kr. i 2020 og øges med 6,4 mio. kr. i 2021.

**Supplerende sagsfremstilling og/eller
Administrativ tilføjelse**

-

Punkt 5: Tilbagebetaling af lån hos Arbejdsmarkedets Feriefond

Åbent punkt

5 Tilbagebetaling af lån hos Arbejdsmarkedets Feriefond

00.34.00G01-0004

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi- og Planudvalget	16-05-2017	5	

Hvem beslutter

Økonomi- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Kommunalbestyrelsen har den 30. marts 2017 behandlet en sag om tilbagebetaling af kommunens lån hos Arbejdsmarkedets Feriefond på 50 mio. kr. vedrørende NaturBornholm. Lånet er optaget af Aakirkeby Kommune i 1998 og forfalder til betaling den 1. december 2023.

Kommunalbestyrelsen godkendte på mødet den 30. marts 2017 at sende en anmodning til Arbejdsmarkedets Feriefonds bestyrelsen om at få lov til at indfri lånet til en pris af 42,5 mio. kr. ved indbetaling senest den 31. maj 2017. Kommunalbestyrelsen godkendte samtidig, at der blev givet en tillægsbevilling til indfrielse af lånet finansieret af kassebeholdningen.

Fondsbestyrelsen har behandlet kommunens anmodning på møde den 4. april 2017 og har ikke imødekommet kommunens anmodning. Fondsbestyrelsen har derimod givet et tilbud om, at lånet kan indfries til 43,1 mio. kr. ved indbetaling senest den 31. december 2017.

Denne sag omfatter en forhøjelse af tillægsbevillingen fra 42,5 mio. kr. til 43,1 mio. kr., altså en forhøjelse på 0,6 mio. kr.

En række museer har udtrykt bekymring over, at de afdragsfrie lån skal betales tilbage til Arbejdsmarkedets Feriefond, da det har været opfattelsen, at lånene kunne forlænges. På den baggrund holder regeringen et åbent samråd om museers tilbagebetaling af afdragsfrie lån til Arbejdsmarkedets Feriefond den 17. maj 2017. Det vides endnu ikke, hvilken betydning det får for de kommuner og museer, som har lån i Arbejdsmarkedets Feriefond, at regeringen går ind i sagen. Bornholms Regionskommune afventer resultatet af dette før en evt. betaling.

Indstilling og beslutning

Teknik- og Økonomidirektøren indstiller,

- at der gives en tillægsbevilling til forhøjelse af indfrielse af lån hos Arbejdsmarkedets Feriefond vedrørende NaturBornholm på i alt 0,63 mio. kr. i 2017 finansieret af kassebeholdningen
- at sagen forelægges kommunalbestyrelsen til fornyet behandling, såfremt der sker ændringer i vilkårene for kommunens lån hos Arbejdsmarkedets Feriefond

Økonomi- og Planudvalget den 16. maj 2017:

Anbefales.

Sagsfremstilling

Bornholms Regionskommune har et 25-årigt rente- og afdragsfrit lån hos Arbejdsmarkedets Feriefond på 50 mio. kr. vedrørende NaturBornholm. Lånet er optaget af Aakirkeby Kommune i 1998 og forfalder til betaling den 1. december 2023.

Der er sket en ændring i bekendtgørelse om vedtægter for Arbejdsmarkedets Feriefond der betyder, at Arbejdsmarkedets Feriefond ikke længere kan yde støtte i form af lån, og indebærer samtidig, at "Fonden skal afvikle eksisterende lånebevillinger, medmindre konkrete forhold taler imod".

På baggrund af ændringen i bekendtgørelsen har Bornholms Regionskommune været i dialog med Arbejdsmarkedets Feriefond om en rabat ved en eventuel indfrielse af lånet. På den baggrund har direktøren for Arbejdsmarkedets Feriefond bekræftet praksis med, at der gives en rabat på 3 pct. pr. år. Arbejdsmarkedets Feriefond fremsendte en beregning på, at lånet kunne indfries til 42,5 mio. kr. ved indbetaling senest den 31. maj 2017. Beregningen var med forbehold for, at sagen skulle behandles i Arbejdsmarkedets Feriefonds bestyrelse.

På den baggrund fremsendte Bornholms Regionskommune en anmodning til Arbejdsmarkedets Feriefonds bestyrelse om at få lov til at indfri lånet til 42,5 mio. kr. ved indbetaling senest den 31. maj 2017.

Fondsbestyrelsen har behandlet Bornholms Regionskommunes anmodning på møde den 4. april 2017 og har ikke imødekommet den. Fondsbestyrelsen har derimod givet et tilbud om, at lånet kan indfries til 43,1 mio. kr. ved indbetaling senest den 31. december 2017. Der kan således opnås en rabat på 6,9 mio. kr. ved at indfri lånet inden udgangen af 2017 i forhold til at afvente, at lånet forfalder den 1. december 2023.

Tilbuddet fra Arbejdsmarkedets Feriefonds bestyrelse bortfalder med udgangen af 2017. Det er administrationens vurdering, at hvis dette tilbud ikke benyttes inden udgangen af 2017, vil det være muligt at rette henvendelse til Arbejdsmarkedets Feriefonds bestyrelse på et senere tidspunkt, dog vil den rabat der kan opnås, blive mindre.

Selv om lånet afvikles i 2017 vil målet for kassebeholdningen på 75 mio. kr. stadig være opfyldt.

Økonomiske konsekvenser

Sagen medfører en nedbringelse af kassebeholdningen med 43.130.439 kr. i 2017. Hvis lånet ikke indfries før 2023, vil det blive tilbagebetalt til den nominelle værdi på 50 mio. kr. i 2023.

Med det nuværende tilbud fra Arbejdsmarkedets Feriefonds bestyrelse opnås en rabat på 6,9 mio. kr.

Feriefonden beregner rabatten på baggrund af resterende år. Da lånet forfalder sidst på året svarer den opnåede rabat til en forrentning på 2,5 pct. ved indfrielse pr. 31. december 2017. Til sammenligning har afkastet på kommunens investeringsbeviser været på 2,41 pct. som gennemsnit over de seneste 3 år og med den nuværende rentesituation forventes et afkast på under 1,0 pct. i 2017. En indfrielse vil ske for de kontante midler, hvor kommunen pt. betaler en rente på 0,65 pct. af indeståender ud over 60 mio. kr. Med den nuværende rentemæssige situation vil der således både være gevinst i form af rabatten ved indfrielse og lavere renteudgifter ved nedbringelse af indeståendet på bankkonti.

Supplerende sagsfremstilling og/eller

Administrativ tilføjelse

-

Punkt 6: Madfællesskabet samarbejdsaftale

Bilag

Bilag 1 Udkast til samarbejdsaftale for Madfællesskabet

Bilag 2 Manifest for Madfællesskabet

Åbent punkt

6 Madfællesskabet samarbejdsaftale

24.10.00G01-0171

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi- og Planudvalget	16-05-2017	6	

Hvem beslutter

Økonomi- og Planudvalget indstiller,
Kommunalbestyrelsen beslutter.

Resumé

Regionskommunen var i 2015 medinitiativtager til Madfællesskabet sammen med Lejre og Københavns kommuner. Siden da er der kommet flere partnere til, og der foreligger nu et udkast til samarbejdsaftale til godkendelse hos medlemsorganisationerne.

Arbejdet under Madfællesskabet lægger sig tæt op ad regionskommunens eksisterende arbejde i regi af Partnerskabet med Bornholms Landbrug og Gourmet Bornholm – en del af regional madkultur samt i regi af regionskommunens indsats under Budget 2017 om Opretholdelse af Sølvmærket samt Mål vedr. Kost.

Indstilling og beslutning

Borgmesteren indstiller,

- at vedhæftede udkast til samarbejdsaftale i Madfællesskabet godkendes.

Økonomi- og Planudvalget den 16. maj 2017:

Anbefales.

Sagsfremstilling

Bornholms Regionskommune tog i 2015 initiativ til Madfællesskabet sammen med Lejre og Københavns kommuner med støtte fra bl.a. Bornholms Vækstforum.

Formålet er et langsigtet samarbejde, der styrker forbindelserne mellem land og by og arbejder med produktion og afsætning af lokale, økologiske råvarer hvor indsatsen samtænkes i forhold til en positiv udvikling i lokalområderne både i byerne og på landet.

Siden er også Region Hovedstaden samt Albertslund og Lolland Kommuner kommet med.

Der ligger nu udkast til en samarbejdsaftale (se bilag 1) klar til godkendelse hos de enkelte medlemsorganisationer. Aftale-udkastet baserer sig på Madfællesskabets Manifest (se bilag 2, også fremsendt til KB-møde den 22.12.16).

Efter afslutningen af Madfællesskabets fase 1 er der pt. drøftelser i gang med Region H og andre aktører ift. finansiering af aktiviteter i denne fortsættelse og konsolidering af Madfællesskabet. Inden anden finansiering er sikret, er ejerskab for aktiviteter forankret hos de enkelte medlemmer med sparring og delvis koordinering fra Københavns Madhus.

Samarbejdsaftalen lægger op til fem fælles mål, som hvert enkelt medlem forpligter sig til at udvælge indsatser og mål fra og sætte handling bag. Målene lyder;

- **"Forbrug**; velsmagende måltider og kvalitetsbevidste køkkener skal skabe madkultur, viden om - og glæde over de råvarer, der dyrkes lokalt. Større efterspørgsel skaber nemlig grundlaget for endnu flere mangfoldige marker og tilgængelige kvalitetsråvarer
- **Ressourcer**; organisk affald findes ikke. Næringsstoffer og restprodukter fra landbrugsproduktionen og køkkener skal genanvendes og genbruges.
- **Jord og vand**; Produktionen af fødevarer skal være miljømæssig bæredygtig.
- **Håndværk**; Produktion og forarbejdning af fødevarer skal sikre attraktivitet i byen og på landet, herunder smag, diversitet, sundhed, økonomisk bæredygtighed og bæredygtig håndtering af restprodukter.
- **Forbindelser**; Sammenhængskraften skal sikre øget forståelse, kendskab og forpligtende samarbejde mellem land og by, samt en mere bæredygtig forsyningsstruktur, der muliggør stadig større udveksling af fødevarer og restprodukter mellem land og by"

(Udkast til Madfællesskabets fælles mål i Samarbejdsaftale for Madfællesskabet, side 8)

Bornholms Regionskommune har allerede indsatser og mål inden for disse fem områder;

- Dels i regi af Partnerskabet med Bornholms Landbrug og Gourmet Bornholm – en del af regional madkultur, hvor arbejdet med udarbejdelsen af den fælles bornholmske fødevarestrategi bla. pågår.
- Og dels i regi af eksisterende arbejde, der knytter sig primært til Center Sundhed og Center for Erhverv, uddannelse og beskæftigelse, hvoraf en del relaterer sig direkte til budgetmål under Budget 2017 omhandlende Opretholdelse af Sølvmærket (ØPU-mål) samt Mål vedr. Kost (SSU-mål).

Herunder opridses konkrete eksempler på, hvordan BRK med udgangspunkt i allerede vedtagne mål, kan have indsatser for Madfællesskabets fem fælles mål skitseret ovenfor (vær opmærksom på at nedenstående bare er eksempler fra allerede vedtagne indsatser i BRK. Forslag til de endelige BRK-indsatser vil også tage udgangspunkt i allerede vedtagne indsatser og forelægges ØPU på mødet 12. september):

Forbrug

- BRK kan fx indgå med arbejdet i regi af det vedtagne mål (ØPU mål budget 2017) for Opretholdelse af Sølvmærket

Ressourcer

- BRK kan fx indgå med arbejdet i regi af BOFA med målet at sikre god genanvendelse af den organiske fraktion fra husholdningsaffald fra 2019, så det kan genanvendes i landbrugsproduktion.

Jord og vand

- BRK kan fx indgå med BRK-målet fra fødevarestrategien om krav om økologisk drift i alle BRKs forpagtningsaftaler.

Håndværk

- BRK kan fx indgå med arbejdet omkring kompetenceudvikling af eget køkkenpersonale, der sikrer, at alle er kvalificerede til at arbejde med de lokale råvarer.

Forbindelser

- BRK kan fx indgå med arbejdet for at sikre en fødevarerhub (opsamlings-, forarbejdnings- og opbevaringscentral), der kan lette mindre fødevarerproducenters arbejde med produktion og salg.

Indgåelse af denne samarbejdsaftale vurderes derfor at være i tråd med eksisterende mål og indsatser og vil dermed ikke kræve en merbevilling.

Der lægges op til en organisering, hvor alle medlemmer er repræsenteret i hhv. en politisk bestyrelse, en styregruppe samt en koordineringsgruppe. Dertil ad hoc projektgrupper.

Økonomiske konsekvenser

Aktiviteter vil ikke kræve en merbevilling, men kan løses inden for eksisterende ramme.

Der er indskrevet medfinansiering i timer, der tilsvarende er knyttet til eksisterende indsatser i Center for erhverv, uddannelse og beskæftigelse.

Rejseaktivitet ift. deltagelse i den politiske bestyrelse og styregruppen forventes dækket af respektive center/Sekretariatet.

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

Der lægges op til, at Kommunalbestyrelsen får forelagt den endelige fødevarestrategi for Bornholm (under Partnerskabet) til godkendelse på mødet 21. september, og her også behandler oplæg til endelige handleplaner for regionskommunens indsats i regi af både Partnerskabet og Madfællesskabet.

Punkt 7: Forslag om etablering af pilotprojekt(er) vedrørende madskoleordninger

Bilag

Høring_madordninger på kommunens skoler_180120_SE-LK

Høringssvar vedr. Madskoler 10.3.17_Ungdomsskolen

VS Høringssvar vedr. pilotprojekt madskoler

høringssvar madskoler 100317_Kongenskær

Madskole-høringssvar_Paradisbakkeskolen

Høringssvar madskoler_Rønne Skolen

VS Høringssvar fra Handicaprådet

Høringssvar vedr. etablering af madskoler(2272342)_Kildebakken

VS Høringssvar vedr. frivillige madordninger

Åbent punkt

7 Forslag om etablering af pilotprojekt(er) vedrørende madskoleordninger

29.09.04A08-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi- og Planudvalget	16-05-2017	7	

Hvem beslutter

Børne- og Skoleudvalget indstiller
Social- og Sundhedsudvalget indstiller
Teknik- og Miljøudvalget indstiller
Økonomi- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

I juni 2016 blev et projekt om etablering af skolemadsordninger drøftet i Børne- og Skoleudvalget og i Social- og Sundhedsudvalget. Forslaget med de 3 modeller (Central produktion, Egenproduktion og Madskoler) blev efterfølgende præsenteret på et møde i Samrådet for Bornholms Regionskommunes skolevæsen i november 2016. Forslaget med Madskoler har været i høring i skolebestyrelser og Handicapråd i perioden 27. januar – 10. marts 2017. Der er modtaget høringsvar fra 7 skolebestyrelser samt Handicaprådet.

Indstilling og beslutning

Servicedirektøren indstiller,

- at Center for Ejendomme og Drift udarbejder anlægsoverslag vedrørende madskoler på Paradisbakkeskolen, Hans Rømer Skolen og Kildebakken, idet der tages hensyn til særlige krav til handicapforanstaltninger på Kildebakken.
- at der bevilges 116.000 kr. til udarbejdelse, inkl. ekstern rådgivning, udvikling af madskolekoncept og organiseringsmodel. Bevillingen finansieres af Center for skole, Kultur og Fritids overførte midler fra 2016.
- at det udarbejdede materiale indgår i arbejdet med budget 2018

Børne- og Skoleudvalget, den 2. maj 2017:
Anbefales. Betina Haagensen kan ikke medvirke.

Teknik- og Miljøudvalget den 8. maj 2017:
Udvalget kan ikke anbefale indstillingen.

Jesper Lindstrøm Larsen og Bo Haxthausen ønsker at følge indstillingen.

Social- og Sundhedsudvalget den 8. maj 2017:

Punktet er taget af dagsordenen jævnfør punkt 1.

Social- og Sundhedsudvalget den 16. maj 2017:

Anbefales, idet det udarbejdede materiale udsendes til inspiration for de øvrige skoler.

Andreas Ipsen kan ikke medvirke.

Økonomi- og Planudvalget den 16. maj 2017:

Økonomi- og Planudvalget kan ikke anbefale indstillingen.

Maria Fromseier Kjærgaard, Winni Grosbøll og Bjarne Westerdahl kan ikke medvirke.

Sagsfremstilling

Et resumé over hørings svarene viser, at Rønneskolen og Ungdomsskolen med forskellige argumenter anfører, at de ikke er interesserede i at deltage i pilotprojekt i forhold til madskoler, og heller ikke på længere sigt ønsker at indgå i et madskoleprojekt.

Svartingedal Skole vurderer, at både forældrebetaling og etablering af madskoler er økonomisk uhensigtsmæssige. De forventer ikke, at der kan opnås tilslutning med forældrebetaling på hverken 20,- eller 25,- kr. pr. måltid, og mener det er for dyrt at etablere madskolerne.

Kongeskærskolen tilslutter sig forventningen om positive effekter ved etablering af madskole. Dog er skolebestyrelsen bekymret over risikoen for, at forældrebetalingen vil medføre et A- og B-hold, og derfor ønskes madordning gratis for alle elever. Desuden peges der på risikoen for, at skolens ressourcer bliver belastede af en madordning, og at fokus på kerneopgaven bliver forstyrret.

Handicaprådet anbefaler frivillige madordninger på et par skoler under forudsætning af, at de fysiske rammer er på plads inden forsøget igangsættes.

Kildebakken ser gerne sig selv som pilotskole men forventer, at der bliver foretaget en nøjagtig beregning af anlægs- og driftsudgifter tilpasset skolens særlige behov og handicaptilpasning. Skolen forventer et øget fokus på sundhed og positive kulturelle effekter af at spise sammen. "Eleverne vil gerne lære at klare sig selv og spise sundt, lave sund mad og opleve det sociale fællesskab i en madgruppe". Slutteligt påpeges visse udfordringer ift. at afklare strukturen omkring hele madskolen samt brugerbetaling.

Hans Rømer Skolen har indgået partnerskab med Bornholms Landbrug med det formål, at skolens elever får læring og hands-on oplevelser i madens vej fra jord til bord. En madordning vil komplementere denne indsats og styrke skolens profil i lokalsamfundet og i det bornholmske skolevæsen generelt. Skolen har tidligere deltaget i pilotprojekter med madordning, hvor erfaringen er, at elever og forældre er interesserede i en sund madordning. Skolen påpeger, at der ikke i skolens budget er ressourcer til at dække uforudsete følgeomkostninger og forudsætter, at alle udgifter skal være kendte og finansierede på forhånd. Ligeledes ønskes der foretaget grundige kalkuler vedr. sammenhængen mellem deltagelsesprocent og deltagerbetaling, og der bør sigtes efter at "alle kan være med". Slutteligt nævnes, at "Madskolen" betragtes som en opgave for hele skolen og samtlige elever, og at der forventes fastansat professionelt personale i storkøkkenet.

Paradisbakkeskolen beskriver muligheden for etablering af Madskole som en opkvalificering af skolens profil og styrkelse af kerneopgaven. Skolen arbejder i forvejen med skolehaver og samarbejder med Amager Fælled Skole, som har 13 års erfaring som Madskole. Det påpeges, at der allerede tænkes i FASE III (ombygning af de fysiske læringsmiljøer), omkring grøn profil og etablering af produktionsdrivhus. Paradisbakkeskolen har fuld medarbejderopbakning til madskoleprojektet. Høringssvaret indeholder tillige detaljerede beskrivelser af det forventede udbytte hvad angår læring, dannelse, fysiologisk sundhed, mental sundhed, struktur, kultur, sociale færdigheder og inklusion, der understreger skolens ønske og ambition vedr. etablering af madskole.

Af udfordringer nævner Paradisbakkeskolen andelen af brugerbetaling med en smertegrænse på 20,- kr. pr. måltid. Tillige forventes tilslutningsgraden at tage en del år at bygge op. Det foreslås på baggrund af erfaringer fra andre kommuner, at Bornholms Regionskommune centralt administrerer madordningerne.

Hvad er en madskole?

I madskolen fremstilles maden dagligt på skolen i et produktionskøkken, der er designet til, at elever tager del i madlavningen, salg og servering. Elever fra udvalgte klassetrin skiftes til at deltage i madlavningen sammen med faglært personale. I denne model forudsættes, at der er etableret såvel produktionskøkkener, der kan rumme elevernes deltagelse i madlavningen samt spisefaciliteter til eleverne på skolen.

På baggrund af høringssvarene anbefales det, at det undersøges, hvordan madskoler kan organiseres på Paradisbakkeskolen, Hans Rømer Skolen og Kildebakken. Desuden foreslås, at der udarbejdes et anlægsoverslag for de tre skoler.

Udarbejdelsen af anlægsoverslag vedr. bygnings- og indretningsmæssige rammer for de tre skoler foreslås i første omgang foretaget af i Center for Ejendomme og Drift. Der bør ved den endelige projektering inddrages ekstern rådgivning fra relevant vidensinstitution.

Anlægsoverslagene skal kvalificeres i forhold til den enkelte skoles rammer, bygningsmasse og struktur samt forventelig udvikling i elevantal. Overslagene skal koordineres med FASE III, der omhandler etablering af nye læringsmiljøer på Kongeskærs skolen, Svartingedal Skole, Hans Rømer Skolen og Paradisbakkeskolen således, at der er gensidig understøttelse mellem ambitionerne om nye læringsmiljøer og implementering af Madskolen.

Anlægsoverslagene suppleres med udarbejdelse af koncept for Madskoler i BRK. Det være sig driftsplaner- og budgetter for hver pilotskole, herunder administration, betalingssystem, dagligdagsstruktur, ledelse, hvervekampagne, mål for tilslutning og kompetenceplaner. Konceptet og driftsplaner udarbejdes af ekstern rådgiver i samarbejde med Center for Skole, Kultur og Fritid samt Center for Sundhed.

Såfremt en eller flere skoler godkendes som pilotprojektskoler, sker dette med forventning om etablering af en efterfølgende varig madordning på den pågældende skole.

Økonomiske konsekvenser

Ressourceforbruget i forbindelse med etablering og drift af madskoler relaterer sig til fem primære formål, hvor maden er en integreret del af skolens hverdag, pædagogik og organisering:

- Nyt læringsmiljø (produktionskøkken) som erstatter det nuværende rum for madkundskab. Det nye rum har mulighed for at rumme tværfaglige læringsperspektiver, som understøtter eller løfter det nuværende arbejde med

læringsmål. Der kan arbejdes tværfagligt med fag som matematik, dansk, engelsk, kemi, biologi m.fl.

- Madordning. Alle elever på skolen kan tilmelde sig madordningen, hvor de dagligt vil få serveret et sundt frisktillavet måltid.
- Udsatte familier skal have mulighed for at søge om tilskud til deltagelse i madordningen med henblik på at understøtte trivsel, hvor der kan være særligt behov.
- Fælles spisefaciliteter. Det fælles spiserum, hvor alle elever spiser frokost (inklusive egne madpakker), danner en særlig ramme med fokus på dannelse og fællesskaber.
- Handlekompetencer for elevens egen sundhed og trivsel. Via deltagelsen i køkkenproduktionen samt de relaterede aktiviteter tilegner eleverne sig færdigheder og viden om god, velsmagende mad og sunde madvaner.

Omkostninger ved etablering og drift af madskole:

Anførte nominelle beløb er anvendt på baggrund af anlægsberegninger og erfaringer fra følgende kommuner: København, Aarhus og Svendborg, samt driftsbudgetter fra madskoler i Københavns kommune.

Forudsætningen for anvendelsen af beløbene er, at de gælder som retvisende skøn på omkostninger ved anlæg og drift, der eksemplificerer det fulde billede af de økonomiske konsekvenser.

Etableringsomkostning:

Siden 2010 er der blevet etableret tolv madskoler i Københavns Kommune og en i Svendborg Kommune (flere er på vej). Anlægsudgifterne afhænger i særlig grad af den eksisterende skoles bygningsmasse, faciliteter og muligheder.

Anlægsudgifterne har i ovenstående periode varieret mellem 5 og 11 mio. kr. (nominelle beløb)

Udgifterne har indeholdt:

- Ombygning af og eventuel tilbygning til nuværende bygninger:
Produktions- og læringskøkken, lagerfaciliteter og spisefaciliteter.
- Inventar og redskaber.
- Projektledelse.
- Ekstern Rådgivning – bygninger og indretning.

Overslag på ekstern rådgivning vedr. organisering og udvikling af koncept:

Kr. 116.000,- i alt for det samlede koncept.

Et bud på fremtidige driftsomkostninger:

Nedenstående eksempler er perspektiveret i forhold til en madskole med tilslutningsprocent på henholdsvis 50 og 75%. Der forventes en indkøringsperiode med lavere tilslutning som tillige kræver driftstilskud til løn, el, vand etc. (ikke beregnet).

Driftstilskuddet øges i takt med tilslutningen. Tilslutningen må tillige forventes at være højere ved en lavere forældrebetaling.

Årligt driftstilskud én madskole:

	Tilslutning	Årligt tilskud	Tilslutning	Årligt tilskud
Forældrebetaling 20,-	50%	700.000,-	75%	1.000.000,-

Forældrebetaling 25,-	50%	475.000,-	75%	650.000,-
-----------------------	-----	-----------	-----	-----------

Tabel (1) viser baggrunden for de enkelte eksempler med følgende variable: antal elever, tilslutningsprocent og forældrebetaling.

Tabel 1

Elevantal		500		
Spisedage/år		200		
Pris pr. måltid	kr.	32		
Forældrebetaling	kr.	20		
Tilslutning		50%	75%	
Tilskud til ressourcsevage familier*	kr.	100.000		
Årligt kommunal drifttilskud	kr.	700.000	kr. 1.000.000	
Forældrebetaling		25		
Tilslutning		50%	75%	
Tilskud til ressourcsevage familier*	kr.	125.000		
Årligt kommunal drifttilskud	kr.	475.000	kr. 650.000	

Pris pr måltid inkl:
 Køkkenløn
 Lærerløn (65%)
 Rengøringsløn
 Beklædning m.m.
 Rengøringsartikler
 Råvarer (nogle incl. frugt)
 El, vand, varme
 Anskaffelser
 Vedligeholdels/ reparation
 Øvrige varekøb
 Diverse incl administration

*50 % pr. barn, til 10 % af eleverne.

Vurderingen af driftsomkostningerne skal kvalificeres i forbindelse med udviklingen af madskolekoncepterne på de foreslåede tre skoler.

Tidsplan 2017

Tid	Aktivitet
2.maj & 8.maj	Behandling i fagudvalg
16. maj	Behandling i ØPU
24. maj	Behandling i KB
Juni måned	Udarbejdelse af anlægsoverslag
Juni måned	Udarbejdelse af konkret madskolekoncept for Paradisbakkeskolen, Hans Rømer Skolen og Kildebakken
1.august	Anlægsoverslag fremsendes til de relevante centre
1.august	Det konkrete madskolekoncept fremsendes til de relevante centre

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 8: Kapacitet i Dagtilbud - Rønneområdet

Åbent punkt

8 Kapacitet i Dagtilbud - Rønneområdet

28.00.00G01-1928

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Børne- og Skoleudvalget	02-05-2017	5	
Økonomi- og Planudvalget	16-05-2017	8	

Hvem beslutter

Børne- og Skoleudvalget indstiller

Økonomi- og Planudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Kapaciteten i Dagtilbud – Rønneområdet er udfordret af mangel på børnehavepladser i Dagtilbud. Begrundelsen herfor er øget tilflytning af børn til Bornholm. Behovet for børnehavepladser i Rønne forventes at være minimum de næste 3 år. Der er derfor lavet 2 løsninger, hvor en er etablering af udegrupper og den anden er etablering af en satellitbørnehave i tilknytning til Trinbrættet. Da der var behov for en akut løsning, er der for udegruppernes vedkommende truffet en formandsbeslutning, mens etablering af satellitbørnehave afventer Børne- og Skoleudvalgets behandling.

Indstilling og beslutning

Servicedirektøren indstiller,

- at Børne- og Skoleudvalgets formands beslutning om trin 1, etablering af 2 udegrupper, tages til efterretning
- at trin 2, etablering af en satellitbørnehave i Rønne, godkendes
- at trin 1 og 2 finansieres ved brug af overførte midler i 2017 og 2018. Nettoudgiften i 2018 på 1.176.000 kr. indarbejdes som en teknisk korrektion ved budgetlægningen for 2018-2021. Dertil vil bevilling 11 Dagpasning blive reduceret med 1.176.000 kr. i forbindelse med budgetoverførslerne til 2018. Finansiering af driften for 2019 og frem afklares i foråret 2018.
- at engangsudgiften ved etablering på 150.000 kr. i 2017 finansieres af overførte midler på bevilling 11 Dagpasning

Børne- og Skoleudvalget, den 2. maj 2017:

ad a) Taget til efterretning

ad b) Anbefales

ad c) Anbefales

ad d) Anbefales

Økonomi- og Planudvalget den 16. maj 2017:

Børne- og Skoleudvalgets indstilling anbefales.

Sagsfremstilling

Børne- og Skoleudvalget (BSU) behandlede på deres seneste møde kapaciteten i det samlede bornholmske dagtilbud og de udfordringer, der er opstået i forlængelse af de sidste års tilpasninger, særligt i Rønne. BSU ønskede på baggrund af det fremlagte materiale, at der bliver arbejdet videre med at etablere "udegrupper" i Rønneområdet og en evt. udvidelse af dagplejen i Rønne.

Baggrunden for beslutningen er en analyse, der viser, at belægningen i børnehuse i Rønne er mere end 100 % og at der i 2017, 2018 og 2019 mangler ca. 45-50 pladser i Rønne. Børnehuse udenfor Rønne har i et vist omfang stadig ledig kapacitet.

Center for Børn og Familie har efterfølgende afsøgt muligheder for på kort sigt at etablere udegrupper og på længere sigt at etablere en satellitfunktion til en af Rønnes dagtilbud som midlertidig løsning.

Løsningerne er fordelt på to trin, hvor trin 1 allerede vil kunne effektueres pr. 18. april 2017. Udegrupperne forventes afviklet i august, når et stort antal børn starter i skole og de kan genoptages ved behov (forventet 1. januar 2018).

Trin1:

De kommunale børnehuse i Rønne samarbejder om etablering af 2 udegrupper.

Den ene udegruppe får base på Østre Skole i den tidligere SFO, der er indrettet til formålet og som vil kunne tages i brug umiddelbart. Der er indgået aftale med skolens ledelse omkring brug af lokalerne. Lån af lokaler udløser ikke yderligere driftsomkostninger bortset fra rengøring, der af Center for Ejendomme og Drift er anslået til max. 60.000 kr. Udgiften til rengøring finansieres af overførte midler fra 2016. Udegruppen nedlægges 14/8-17 i forbindelse med, at mange børn starter i skole og Østre Skole skal huse børn fra Søndermarksskolen. Den anden udegruppe får base på Plejecenter Snorrebakken (serviceområde). Der er indgået aftale med plejecentrets ledelse omkring samarbejdet, som plejecentret ser frem til. Plejecenter Snorrebakken har allerede samarbejde med flere børnehuse i forbindelse med højtider og ønsker en tættere og mere daglig kontakt. Fordelene ved at knytte generationerne tættere sammen gennem samarbejde mellem ældre- og børneområdet er der mange gode erfaringer med fra andre kommuner. Begge parter nyder hinandens selskab.

Derudover er området omkring Plejecenter Snorrebakken et attraktivt udelæringsmiljø.

I Natur- og Skovbørnehuset indskrives yderligere 10 børn. For at frigøre den nødvendige plads til merindskrivningen (m2) flyttes naturværkstedet midlertidigt til de nyetablerede udearealer (skur og shelter).

Af hensyn til behovet for en kortsigtet løsning, er der for Trin 1 truffet en formandsbeslutning den 4. april 2017 ved formanden for Børne- og Skoleudvalget.

Sammenfatning trin 1:

Aktivitet	Stamdagtilbud	Samlet antal børn	Base	Pædagogtimer tilført ud over alm. tildeling
Udegruppe 1	Nordstjernen og Trinbrættet	25 børn	Østre Skole	37 timer
Udegruppe 2	Skatteøen Morbærestien Søstjernen	25 børn	Plejecenter snorrebakken	37 timer

	Natur- og skovbørnehuset	+ 10 børn indskrevet		15 timer
--	--------------------------	----------------------	--	----------

Trin 2:

Satellitbørnehave:

Der etableres en satellitbørnehave til 35 børnehavebørn (3 til 6 år) under Trinbrættet pr. 1/7-17 på Østre Skole, bygning 9. Der ansættes en 0,33 koordinator med reference til faglig pædagogisk leder i Trinbrættet og der tildeles Trinbrættet ½ grundtilskud til drift af det samlede tilbud. Satellitfunktionen opretholdes indtil anden løsning er fundet. Satellitten vil fungere på samme pædagogiske grundlag og med samme pædagogiske læreplaner som Trinbrættet. Trinbrættet har madordning og satellitten vil få mad leveret fra moderinstitutionen.

Satellitbørnehaven vil kunne anvende gymnastiksal og allerede etablerede udendørsfaciliteter på "Sporteren". På trods af, at en del udstyr vil være genbrug fra lukkede børnehuse, vil det være nødvendigt med nyanskaffelser samt hegn til området omkring satellitten, svarende til ca. 150.000 kr.

Dagpleje:

I forbindelse med de ovenfor beskrevne løsninger, vil der blive ansat dagplejere i Rønne, i den udstrækning, der bliver behov herfor.

Andet:

Både forældre og medarbejdere indgår i ovenstående arbejde. Løsningerne er præsenteret for tillidsrepræsentanterne, Forældrebestyrelsen i dagtilbud har fået planen forelagt og planen drøftes ligeledes i afdelings-MED Dagtilbud.

Det varierende antal børn fra asylcenter Slottet har i en længere periode været henvist til dagtilbud ude på øen pga. den tiltagende pladmangel i Rønne. Både Røde Kors og Integrationsrådet har beklaget denne ordning, der er meget transporttung for forældrene. Der er eksempler på, at forældre har brugt op til 4 timer dagligt på transport, hvilket så har forhindret dem i at følge den obligatoriske skolegang. BAT har været inddraget for at finde løsninger, der evt. kan reducere den samlede transporttid. Med ovenstående løsninger, vil det igen være muligt at indskrive kommende asylbørn i dagtilbud i Rønne.

Der arbejdes i øjeblikket på, at opdatere Strategi for Dagtilbud. Forslag til langsigtet løsning på udfordringerne i Rønne vil blive indarbejdet i den med udgangspunkt i den kommende befolkningsprognose. Satellitbørnehaven forventes finansieret af overført midler i 2017 og 2018 hvorefter videre drift herunder finansiering igen skal til politisk behandling i foråret 2018 i forbindelse med den fortsatte løsning.

Udegrupper evalueres løbende med forældrerådet i de enkelte institutioner, forældrebestyrelsen og MED-udvalget. De foreløbige tilbagemeldinger er positive dog med bemærkninger om bekymring for belastningsgraden af børn, personale og det samlede børnehus.

Økonomiske konsekvenser

Nedenfor ses to beregninger. En specifikt for 2017 og en beregning med helårsvirkning (2018 og frem).

Beregningerne omfatter kun ekstraudgifter, idet der via "pengene følger barnet" er budgetmidler til de basale pasningsudgifter. Bygning 9 på Østre Skole – der skal huse satellitten til Børnehuset Trinbrættet – har kun et tomgangsbudget. Der mangler p.t. at blive beregnet et budget til bygningen i fuld drift.

Budgettet for 2017 bliver på 616.000 kr. inkl. bygningsdrift. Da løsningen i 2017 finansieres af overførte midler, vil der ikke ske nogen regulering af forældrebetalingen og afregningen overfor de private aktører.

Løsning kapacitet i Rønne - 2017	
Udegrupper (2 grupper a' 25 børn) – 18/4 – 31/8	
2,0 pædagogstillinger	300
Rengøring, "Vildanden" tidligere SFO Østre Skole	60
Ekstra pladser - Natur- og Skovbørnehuset (10 pladser) – 18/4 – 31/8	
Ekstra 0,41 pædagogstilling	61
Satellit, bygning 9, Østre Skole – 1/7 – 31/12	
Koordinator Satellit 0,33 stilling	76
Grundtilskud (50%) - til vikarer m.m.	54
Bygningsdrift *)	65
I alt udegrupper, natur- og Skovbørnehus og satellit - 2017	616

*) Beløbet omfatter rengøring og opgradering fra tomgangsdrift til fuld drift af bygningen.

Fra og med 2018 viser beregningen at der skal anvendes 1.176.000 kr. om året inkl. bygningsdrift.

Løsning kapacitet i Rønne - helårsbudget	
Udegrupper (2 grupper a' 25 børn) – januar-august	
2,0 pædagogstillinger	533
Ekstra pladser - Natur- og Skovbørnehuset (10 børn) - januar-august	
Ekstra 0,41 pædagogstilling	109
Satellit, bygning 9, Østre Skole – hele året	
Koordinator Satellit 0,33 stilling	151
Grundtilskud (50%) - til vikarer m.m.	108
Bygningsdrift *)	130
I alt udegrupper, natur- og Skovbørnehus og satellit	1.031
Forældrebetaling m.m.	
Ændring forældrebetaling	-258
Ændring fripl. og søsk.rabat	94
Ændring private	272
Ændring fripl. og søsk.rabat	37
I alt forældrebetaling m.m.	145

I alt – helårsbudget	1.176
-----------------------------	--------------

*) Beløbet omfatter rengøring og opgradering fra tomgangsdrift til fuld drift af bygningen.

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 9: Øget kvalitet i dagtilbud - Anvendelse af 4 mio. kr. fra ekstra tilskud til vanskeligt stillede kommuner

Åbent punkt

9 Øget kvalitet i dagtilbud – Anvendelse af 4 mio. kr. fra ekstra tilskud til vanskeligt stillede kommuner

28.09.44S29-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Børne- og Skoleudvalget	02-05-2017	6	
Økonomi- og Planudvalget	16-05-2017	9	

Hvem beslutter

Børne- og Skoleudvalget indstiller

Økonomi- og Planudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Som et led i prioriteringen af regeringens ekstra tilskud til vanskeligt stillede kommuner – hvor Bornholms Regionskommune kan forvente at få 12,3 mio. kr. – besluttede Kommunalbestyrelsen den 30. marts 2017 at meddele en tillægsbevilling på i alt 4,0 mio. kr. til bevilling 11 Dagpasning til øget kvalitet til Dagtilbud – generelt opnormering. Bevillingen dækker årene 2017 og 2018 og gives til vuggestue- og børnehavetilbud.

Det fremgår af Dagtilbudsloven og dennes vejledning, at såfremt en kommune ændrer i budgettet i løbet af året, så skal der fastsættes tilskud og egenbetaling pr. barn i forhold til det nye budget. Ændringerne skal varsles tre måneder før de træder i kraft, og kan derfor tidligst træde i kraft pr. 1. september 2017.

Kommunens opnormering pr. 1. september 2017 betyder at kommunes tilskud pr. barn sættes i vejret. Dertil vil den takst forældrene betaler for vuggestue- og børnehavetilbud stige, idet kommunen – jf. det vedtagne budget 2017 – giver et tilskud på 75 procent af pasningsudgifterne og forældrene betaler de resterende 25 procent. Alternativt kan kommunen beslutte at holde taksterne for vuggestue- og børnehavetilbud uændrede, selvom budgetterne øges. Dette betyder at kommunes tilskudsprocent til børn i vuggestue- og børnehavetilbud stiger til mere end de nuværende 75 procent og det betyder endvidere at der kommer et mindre budgetbeløb ud til kommunens børnehuse, end hvis forældretaksterne stiger pr. 1. september.

Opnormeringen øger muligheden for, at det pædagogiske personale kan arbejde med at give flere børn lige chancer i livet, da det bliver muligt at intensivere arbejdet med at skabe læringsmiljøer, mindre grupper og omsorgsfulde rammer, der tilgodeser børnenes emotionelle, sociale og sproglige udvikling og trivsel. Ligeledes vil det give bedre betingelser for det betydningsfulde samarbejde mellem forældre og pædagoger. Opnormeringen understøtter KL's forslag om fire landsdækkende pejlemærker for fælles retning for kvalitet i Dagtilbud.

Den øgede bevilling vil i 2018 udgøre 2.628.000 kr. for kommunens børnehuse og svarer til en opnormering på 6,8 årsværk. Hvis det alternativ vælges at fastholde forældretaksterne, vil der kun være 2.268.000 kr. til børnehuse, hvilket svarer til 5,9 årsværk. De ekstra medarbejdere fordeles mellem Dagtilbuds 16 almene børnehuse forholds-mæssigt i forhold til børnetal og vil i praksis betyde at der på en stue med 25 børnehavebørn 1 tilføres 3,75 time

pr. uge eller alternativt 3,25 time pr. uge. I beregningen er der ikke taget højde for tid til ferie og fravær til kursus og forberedelse.

Indstilling og beslutning

Servicedirektøren indstiller til kommunalbestyrelsens godkendelse,

- at kommunens tilskudsprocenter til vuggestue- og børnehavetilbud fastholdes og at forældrebetalingen stiger med 84 kroner pr. måned for et vuggestuetilbud og 48 kr. pr. måned for et børnehavetilbud med virkning pr. 1. september 2017. Dertil forøges det kommunale tilskud til børn i privatinstitutioner med 173 kr. pr. måned til vuggestuepladser og 154 kr. pr. måned til børnehaveplasser.

Børne- og Skoleudvalget den 2. maj 2017:

Anbefales. Betina Haagensen kan ikke medvirke, idet hun ikke ønsker at øge forældrebetalingen.

Økonomi- og Planudvalget den 16. maj 2017:

Økonomi- og Planudvalget indstiller, at kommunen forhøjer sine tilskudsprocenter pr. 1. september 2017 og lader forældretakster forblive uændrede.

Maria Fromseier Kjærgaard, Winni Grosbøll og Bjarne Westerdahl kan ikke medvirke, idet Servicedirektørens indstilling anbefales.

Sagsfremstilling

Ifølge Dagtilbudslovens § 31, stk. 2 skal tilskud og egenbetaling fastsættes på grundlag af dagtilbuddenes vedtagne budgetter. Af "Vejledning om dagtilbud m.m." fremgår det endvidere, at hvis der ændres i de gennemsnitlige budgetterede bruttodriftsudgifter i løbet af året, så skal der samtidigt fastsættes tilskud og egenbetaling pr. barn i forhold til det nye budget. Ændringer af forældrenes betaling og kommunens tilskud i løbet af året skal varsles af kommunalbestyrelsen senest tre måneder før ændringen får virkning. Ændringerne kan derfor tidligst træde i kraft 1. september 2017. De 4 mio. kr. deles ligeligt ud over perioden fra 1. september 2017 til 31. december 2018 og derfor bliver bevillingen fordelt med 1 mio. kr. i 2017 og 3 mio. kr. i 2018.

Som vedtaget i budgettet, så betaler kommunen 75 procent af udgifterne til børn i hhv. dagpleje-, vuggestue- og børnehavetilbud – forældrene betaler de sidste 25 procent. Det betyder at når der spares på kommunens budget til børnepasning, så falder den takst forældrene betaler og vice versa. Følges det princip, vil en forhøjelse af budgettet pr. 1. september i 2017 betyde at forældrenes takster stiger. Alternativt kan kommunen fastholde forældretaksterne, selvom der sker en forhøjelse af budgettet. Men dette kræver at kommunen forhøjer tilskudsprocenterne til alle børn i daginstitutioner på Bornholm, både i kommunale og private institutioner. Kommunen har derfor to muligheder:

- *Kommunens fastholder sine tilskudsprocenter på 75 og lader institutionstakster stige pr. 1. september 2017*
- *Alternativt: Kommunen forhøjer sine tilskudsprocenter pr. 1. september 2017 og lader forældretakster forblive uændrede*

Kommunen fastholder sine tilskudsprocenter og lader institutionstaksterne stige

Hvis kommuner fastholder sine tilskud på 75 procent, så vil ekstrabevillingen på 1,0 mio. kr. i 2017 betyde at der bliver lagt 876.000 kr. ekstra ud til kommunes børnehuse i 2017. Forældrene vil blive opkrævet 219.000 kr., mens der vil blive givet 80.000 kr. tilbage til forældrene i form af fripladser og søskenderabat. Endelig vil der blive givet yderligere 263.000 kr. (inkl. udgifter til fripladser og søskenderabat) til børn i privatinstitutioner.

Som det fremgår af nedenstående skema vil tildelingen til kommunens børnehuse stige til 2.628.000 kr. i 2018, hvor ekstrabevillingen udgør 3,0 mio. kr.

Den øgede bevilling i 2018 på 2.628.000 kr. svarer til en opnormering på 6,8 årsværk. Hvis det alternativ vælges at fastholde forældretaksterne, vil der kun være 2.268.000 kr. til børnehuse, hvilket svarer til 5,9 årsværk. De ekstra medarbejdere fordeles mellem Dagtilbuds 16 almene børnehuse forholdsmæssigt i forhold til børnetal og vil i praksis betyde at der på en stue med 25 børnehavebørn tilføres 3,75 time pr. uge. I beregningen er der ikke taget højde for tid til ferie og fravær til kursus og forberedelse.

Opnormeringen øger muligheden for, at det pædagogiske personale kan arbejde med at give flere børn lige chancer i livet, da det bliver muligt at intensivere arbejdet med at skabe læringsmiljøer, mindre grupper og omsorgsfulde rammer, der tilgodeser børnenes emotionelle, sociale og sproglige udvikling og trivsel. Forskning peger på, at det har afgørende betydning for et barns chancer og chancelighed i livet, at der er ressourcer til at understøtte barnets emotionelle, sociale og sproglige udvikling og trivsel. Lige så vel, som det har afgørende betydning, at skabe bedre betingelser for det betydningsfulde samarbejde mellem forældre og pædagoger. I den daglige pædagogiske praksis, hvor der arbejdes med at i mødekomme det enkeltes barns behov fordrer, at der er mulighed for at tilrettelægge pædagogiske indsatser og aktiviteter på forskellige niveauer og i mindre grupper.

Opnormeringen er også med til at understøtte KL's forslag om fire landsdækkende pejlemærker for fælles retning for kvalitet i Dagtilbud.

Institutionstaksterne stiger	1/9–31/12 2017	2018
Ekstra tildeling til børnehuse	876.000 kr.	2.628.000 kr.
Forældrebetaling	-219.000 kr.	-657.000 kr.
Ændring i fripladser og søskenderabat	80.000 kr.	240.000 kr.
Ændret tildeling privatinstitutioner	231.000 kr.	693.000 kr.
Ændring i fripl./søsk. rabat – private	32.000 kr.	96.000 kr.
I alt	1.000.000 kr.	3.000.000 kr.

Med en uændret kommunal tilskudsprocent på 75, vil taksten for en vuggestueplads stige med 84 kr. om måneden og taksten for en børnehaveplads vil stige med 48 kr. om måneden. Sammenholdes disse takststigninger med at taksterne generelt faldt fra 2016 til 2017, så er der tale om en moderat stigning på vuggestuepladser på 1,4 procent og et fald på 0,1 procent på børnehavepladser, når man holder de nye 2017-priser op imod priserne for 2016. Til sammenligning er prisen for en dagplejeplads steget med 2,4 procent fra 2016 til 2017.

Faldet i institutionstaksterne fra 2016 til 2017 skyldes at der er budgetteret med pasning af flere børn i børnehuse i 2017 end i 2016, bl.a. på grund af annulleringen af vippet til skolerne i foråret. De faste udgifter (lederløn, ejendomsudgifter, fællespuljer m.m.) deles ud på flere børn og derfor falder gennemsnitsprisen pr. barn.

Område	Målgruppe	2017	2017 (ny)	+/- i kr.	2016	2017 (ny)	+/- i kr.	+/- i %	Note
Dagplejen, fuldtid	0-2 årige	2.405	2.405	0	2.348	2.405	57	2,4%	1., 2.
Vuggestue, fuldtid	0-2 årige	2.471	2.555	84	2.519	2.555	36	1,4%	1.
Børnehave, fuldtid	3-5 årige	1.575	1.623	48	1.625	1.623	-2	-0,1%	1.

Noter:

1. Der er beregnet en takst ud fra et kommunalt tilskud på 75 % af bruttodriftsudgifterne.

2. Der er indregnet 4 ugers ferierefution.

Som følge af ændringerne på det kommunale område, vil tilskuddene til privatinstitutionerne også ændres pr. 1. september. Som det fremgår af nedenstående vil det samlede tilskud til vuggestuebørn i privatinstitutioner (grund-, administrations- og bygningstilskud) stige med 173 kr. om måneden. Tilskuddet til en børnehaveplads vil stige med 154 kr. om måneden.

Område	Målgruppe	Enhed	2017	2017 (ny)	+/- i kr.
Grundtilskud	0-2 årige	kr./mdr.	6.873	7.033	160
Administrationstilskud	0-2 årige	kr./mdr.	200	204	4
Bygningstilskud	0-2 årige	kr./mdr.	390	399	9
Grundtilskud	3-5 årige	kr./mdr.	4.307	4.451	144
Administrationstilskud	3-5 årige	kr./mdr.	132	136	4
Bygningstilskud	3-5 årige	kr./mdr.	202	208	6

Kommunen forhøjer sine tilskudsprocenter og lader forældretaksterne forblive uændrede:

Hvis kommunens derimod vælger at fastholde taksterne overfor forældrene, så vil der kun blive lagt 756.000 kr. ekstra ud til kommunes børnehuse i 2017 og 2.268.000 kr. ekstra ud i 2018. Privatinstitutionerne vil få yderligere 243.000 kr. i 2017 og 730.000 kr. i 2018.

Institutionstaksterne forbliver uændret	1/9-31/12 2017	2018
Ekstra tildeling til børnehuse	756.000 kr.	2.268.000 kr.
Forældrebetaling	0 kr.	0 kr.
Ændring i fripladser og søskenderabat	0 kr.	0 kr.
Ændret tildeling privatinstitutioner	243.000 kr.	730.000 kr.
Ændring i fripl./søsk. rabat - private	0 kr.	0 kr.
I alt	999.000 kr.	2.998.000 kr.

Der vil således blive 120.000 kr. mindre til kommunes børnehuse i 2017 og 360.000 kr. mindre i 2018, hvis forældretaksterne fastholdes jf. nedenstående skema. Den øgede bevilling i 2018 på 2.268.000 kr. svarer til en opnormering på 5,9 årsværk, hvilket er 0,9 årsværk mindre end hvis forældretaksterne stiger.

Ekstra tildeling til børnehuse	1/9-31/12 2017	2018
Institutionstaksterne forbliver uændret	756.000 kr.	2.268.000 kr.
Institutionstaksterne stiger	876.000 kr.	2.628.000 kr.

Forskel i ekstra tildeling	-120.000 kr.	-360.000 kr.
----------------------------	--------------	--------------

Holdes taksterne for forældrebetaling uændrede, vil en budgetudvidelse til kommunes børnehuse på 876.000 kr. i en 4 måneders periode eller 2.628.000 kr. på helårsplan, få tilskudsprocenten for 0-2 årige til at stige fra 75,0 procent til 75,715 procent. Tilskudsprocenten for 3-5 årige vil stige fra 75,0 procent til 75,644 procent. Med de nye tilskudsprocenter vil forældrebetalingerne forblive uændrede.

Som det fremgår af nedenstående skema vil tilskudsprocenten til dagplejen forblive på 75. Tilskudsprocenten til børn i institutioner vil derfor blive højere end til børn i dagplejen, hvis kommunen vælger at fastholde niveauet for forældrebetalingerne. Dette vil være en reel forskelsbehandling.

Område	Målgruppe	2017	2017 (ny)	+/- i kr.	2016	2017 (ny)	+/- i kr.	+/- i %	Note
Dagplejen, fuldtid	0-2 årige	2.405	2.405	0	2.348	2.405	57	2,4%	1., 2.
Vuggestue, fuldtid	0-2 årige	2.471	2.471	0	2.519	2.471	-48	-1,9%	3.
Børnehave, fuldtid	3-5 årige	1.575	1.575	0	1.625	1.575	-50	-3,1%	4.

Noter:

1. Der er beregnet en takst ud fra et kommunalt tilskud på 75 % af bruttodriftsudgifterne.
2. Der er indregnet 4 ugers ferierefution.
3. Der er beregnet en takst ud fra et kommunalt tilskud på 75,715 % af bruttodriftsudgifterne
4. Der er beregnet en takst ud fra et kommunalt tilskud på 75,644 % af bruttodriftsudgifterne

Som følge af de forhøjede tilskudsprocenter vil tilskuddet til børn i privatinstitutioner også stige. Som det fremgår af nedenstående skema vil det samlede tilskud til vuggestuebørn i privatinstitutioner stige med 192 kr. om måneden. Tilskuddet til en børnehaveplads vil samlet stige med 172 kr. om måneden.

Område	Målgruppe	Enhed	2017	2017 (ny)	+/- i kr.
Grundtilskud	0-2 årige	kr./mdr.	6.873	7.053	180
Administrationstilskud	0-2 årige	kr./mdr.	200	204	4
Bygningstilskud	0-2 årige	kr./mdr.	390	398	8
Grundtilskud	3-5 årige	kr./mdr.	4.307	4.470	163
Administrationstilskud	3-5 årige	kr./mdr.	132	136	4
Bygningstilskud	3-5 årige	kr./mdr.	202	207	5

Økonomiske konsekvenser

Ved begge alternativer vil kommunes nettoudgift blive på 1,0 mio. kr. i 2017 og 3,0 mio. kr. i 2018.

Supplerende sagsfremstilling og/eller

Administrativ tilføjelse

-

Punkt 10: Anlægsbevillinger til selvejende haller 2017

Åbent punkt

10 Anlægsbevillinger til selvejende haller 2017

04.04.00Ø40-0036

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Fritids- og Kulturudvalget	03-05-2017	8	
Økonomi- og Planudvalget	16-05-2017	10	

Hvem beslutter

Fritids- og Kulturudvalget indstiller
Økonomi- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Der er i budget 2017 afsat en pulje til anlægsopgaver i selvejende idræts- og svømmehaller. Repræsentanter for de selvejende haller har opnået enighed om fordelingen af puljen. Der søges på den baggrund om anlægsbevillinger til gennemførelse af konkrete projekter.

Indstilling og beslutning

Servicedirektøren indstiller,

- at der gives syv anlægsbevillinger på tilsammen 777.335 kr. fordelt på de under sagsfremstillingen nævnte anlægsopgaver til de selvejende idræts- og svømmehaller
- at der tilsvarende afsættes syv rådighedsbeløb finansieret af renoveringspuljen til selvejende haller med 777.335 kr.
- at eventuelle mindreforbrug ved arbejdernes afslutning tilbageføres til renoveringspuljen til selvejende haller, og
- at anlægsbevillingerne gives til Center for Skole, Kultur og Fritid under Fritids- og Kulturudvalget

Fritids- og Kulturudvalget den 3. maj 2017:

ad a) b) c) og d) anbefales.

Økonomi- og Planudvalget den 16. maj 2017:

Anbefales.

Sagsfremstilling

De selvejende idræts- og svømmehaller på Bornholm har fremsendt ønsker til anlægsopgaver, som de ønsker igangsat i 2017. På det afholdte fordelingsmøde den 6. april 2017 blev puljen fordelt, og et enigt forslag blev indstillet til politisk behandling.

Anlægsopgaver, der fokuserer på klimaskærm, energiforbedring, myndighedskrav samt har en økonomisk størrelse over et "mindstemål" blev prioriteret i indstillingen jf. kriterier for fordeling af anlægspuljen til de selvejende haller.

Anlægspuljen er i 2017 på i alt 830.914 kr.

	Budget inkl. moms	Budget ekskl. Momsref.	Forslag til bevilling
Aakirkeby-Hallerne			
Nye vinduer i klubhus og fitnessrum	92.550	76.817	76.817
Udskiftning af gamle vandhaner	33.750	28.013	28.013
Konvertering fra el- til fjernvarme	128.750	106.863	106.863
I alt			211.693
Nyvest Centret			
Udskiftning af bænkebrædder	40.000	33.200	33.200
LED-lys i gang, omklædningsrum mv.	27.588	22.898	22.898
Udskiftning af vinduer i fitnessrum	23.750	19.713	19.713
Nye brusepaneler og armaturer	36.888	30.617	30.617
I alt			106.428
Nexø Hallen			
Ventilation i fitnessrum	57.188	47.466	47.466
Østermariehallen			
LED-belysning i hallen	207.375	172.121	172.121
Nordlandshallen			
LED-lys	212.500	176.375	176.375
DGI-Hallen			
Renovering af fjernvarmeanlæg	31.833	26.421	26.421
Rønne Svømmehal			
Udskiftning af toiletter	44.375	36.831	36.831
I alt	936.547	777.335	777.335

Økonomiske konsekvenser

Der søges om syv anlægsbevillinger til renoveringsopgaver i de selvejende haller:

Aakirkeby-Hallerne	211.693 kr.
Nyvest Centret	106.428 kr.
Nexø Hallen	47.466 kr.
Østermariehallen	172.121 kr.
Nordlandshallen	176.375 kr.
DGI-Hallen	26.421 kr.
Rønne Svømmehal	36.831 kr.
<u>I alt ekskl. momsrefusion</u>	<u>777.335 kr.</u>

Beløbet svarer til 936.548 kr. inkl. moms. De samlede anlægsudgifter udgør efter momsaflyftning 777.335 kr., idet momsandelsprocenten på dette område er 85.

Anlægsudgifterne kan finansieres af renoveringspuljen til selvejende haller. I budget 2017 er der i puljen afsat et rådighedsbeløb på 724.400 kr. Hertil kommer overførte midler fra 2016 på 106.514 kr. Puljen er dermed i alt på 830.914 kr. i 2017.

Den indstillede fordeling medfører, at der vil være et resterende disponibelt rådighedsbeløb i puljen på 53.579 kr.

Oprindeligt budget 2017	724.400
Overført fra 2016	106.514
<u>Korrigeret budget 2017</u>	<u>830.914</u>
Midler til rådighed	830.914
Fordelte midler	777.335
<u>Difference</u>	<u>53.579</u>

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 11: Planforslag for solcelleparker ved Aakirkeby og ved Stenseby

Bilag

Debatoplæg 2017

Høringssvar fra Helene Jæger

MILJØRAPPORT Solcellepark Bodelyngsvejen

MILJØRAPPORT Solcellepark Slettegården

Referat fra KB-møde 22. dec. 2016

Forslag til lokalplan 094 for Solcellepark Bodelyngsvejen

FORSLAG til LP095 og KPT 025 for Solcellepark Slettegården - APRIL

Høringssvar fra Foreningen Bornholm

Åbent punkt

11 Planforslag for solcelleparker ved Aakirkeby og ved Stenseby

01.02.15P15-0011

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi- og Planudvalget	16-05-2017	11	

Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget indstiller

Økonomi- og Planudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Kommunalbestyrelsen besluttede i december 2016 at indkalde ideer og forslag forud for mulig planlægning af arealer til solcelleparker. Der er under indkaldelse af ideer og forslag indkommet to hørings svar fra offentligheden.

Baggrunden for indkaldelsen af ideer og forslag var, at firmaerne SE Blue Renewables og European Energy hver for sig henvendte sig til Bornholms Regionskommune i efteråret 2016, idet de ønskede planlægning for solcelleparker på fire konkrete lokaliteter her på øen. De fire områder, som de ønskede planlagt til solceller, er i alt på 147 ha.

Her i foråret 2017 er der dog kun aktuelle ønsker om at opføre to solcelleparker, som hver for sig fylder 20 ha, altså i alt 40 ha. Bygherren er European Energy, som ønsker at etablere to solcelleparker ved henholdsvis Aakirkeby og Stenseby, idet firmaet har vundet et pilotudbud udskrevet af den tyske stat, der vil yde økonomisk støtte til de to projekter. De øvrige 107 ha, som der oprindeligt var anmodet om planlægning for, afventer nærmere stillingtagen fra de to bygherrer.

For de to aktuelle projekter ved Aakirkeby og Stenseby er der nu udarbejdet forslag til lokalplaner, forslag til kommuneplantillæg samt tilknyttede miljørapporter.

Kommunalbestyrelsen kan nu beslutte at sende planforslagene i offentlig høring i otte uger.

Når høringsfristen er udløbet og hørings svarene er gennemgået, vil planerne kunne vedtages endeligt.

Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller,

- at planforslag med tilhørende miljørapporter for to solcelleparker ved henholdsvis Aakirkeby og Stenseby sendes i offentlig høring i otte uger.

Teknik- og Miljøudvalget den 8. maj 2017:

Indstillingen anbefales.

Økonomi- og Planudvalget den 16. maj 2017:

Bjarne Westerdahl blev erklæret inhabil, og deltog ikke i behandlingen af punktet.

Anbefales.

Sagsfremstilling

Baggrund

Bornholms Regionskommune modtog i august og september 2016 henvendelser fra to forskellige solcellefirmaer, SE Blue Renewables og European Energy, som på daværende tidspunkt opererede med mulighed for snarest at ville opføre solcelleparker på i alt fire forskellige lokaliteter på Bornholm. De fire lokaliteter er udpeget af de to firmaer, som på forhånd havde indgået aftaler med de respektive lodsejere. De fire arealer dækker tilsammen 147 ha landbrugsjord.

To høringsvar i foroffentlighedsfasen

Kommunalbestyrelsen besluttede 22. december 2016 at indkalde ideer og forslag forud for igangsætning af mulig planlægning af solcelleparker på de fire forskellige lokaliteter, som var foreslået af European Energy og SE Blue Renewables.

Center for Teknik og Miljø har i den netop overståede foroffentlighedsfase modtaget to høringsvar.

Det ene høringsvar er fra en borger, som bemærker, at de, der er så stærke modstandere af store vindmøller, da må være endnu mere modstandere af, at op til 80-100 hektar landbrugsjord eller naturarealer skal dækkes af solceller.

Det andet høringsvar er fra Foreningen Bornholm, som bl.a. skriver: Foreningen Bornholm kan principielt støtte etablering af solcelleparker på Bornholm. Det er en af vejene frem i Bornholms fortsatte bestræbelse på at nedsætte udledningen af CO². Foreningen er derimod noget skeptiske ved placeringen af de to aktuelle solcelleparker. Ingen af dem er resultat af en grundigt overvejet kommunal planlægning, men skyldes henvendelser fra private bygherrer. Placeringen af solcelleparkerne er tilfældig og ikke nødvendigvis den bedst mulige, ud fra tekniske, planlægnings- eller landbrugsmæssige hensyn.

Foreningen Bornholm undrer sig i øvrigt over, at solcelleparken på begge sider af Bodelyngsvejen ved Aakirkeby placeres i et område, som i forvejen er omfattet af projektet "Linjer i Landskabet", som via et vej- og stisystem syd for Aakirkeby skal føre besøgende rundt til en lang række natur- og kulturhistoriske seværdigheder og oplevelser. Bodelyngsvejen er netop én af vejene i projektet, så det vil bryde med oplevelsen af landskabets karakter af åbent landbrug at lægge en solcellepark på begge sider af vejen, så man skal færdes imellem indhegnede arealer med solceller.

Kun to solcelleparker er aktuelle på nuværende tidspunkt

Da solcelleanlæg ikke kan konkurrere på markedsvilkår, bliver solcelleparker kun etableret, når en bygherre har mulighed for at opnå økonomisk tilskud til el-produktionen. Solcelleparkerne på arealerne ved Stenseby og ved Aakirkeby vil modtage økonomisk tilskud fra Tyskland, idet European Energy sidst i 2016 vandt et enkeltstående pilotudbud udskrevet af den tyske stat. Der er i det vindende bud fra European Energy tale om i alt fem arealer, alle beliggende i Danmark, heraf to på Bornholm. Hvert af de to bornholmske arealer er på 20 ha, altså i alt 40 ha. Da det kun er på disse arealer, at der er aktuelle ønsker om at etablere solcelleparker, har Teknik & Miljø aftalt med European Energy og SE Blue Renewables, at igangsætning af planlægning for de øvrige bornholmske lokaliteter, som omfatter arealer på i alt 107 ha, udskydes indtil videre. Planlægningen for de resterende ønsker om solcelleparker vil fx kunne igangsættes, når bygherrerne finder det belejligt og samtidigt stiller den nødvendige konsulentbistand til rådighed for Center for Teknik og Miljø.

Solcelleplanlægning i forhold til landbrugsproduktion

På nuværende tidspunkt har Kommunalbestyrelsen truffet principbeslutning om at igangsætte planlægning for solcelleparker med mulighed for at inddrage i alt 147 ha landbrugsjord. Det dyrkede areal på Bornholm udgør 33.255 ha jord. Arealet på 147 ha udgør dermed kun 0,4 % af Bornholms samlede landbrugsareal. Hvis der var slagtesvineproduktion på en ejendom af

denne størrelse, ville der årligt kunne leveres 7760 slagtesvin til Danish Crowns slagteri i Rønne. De konkrete ansøgninger om at udtage 147 ha landbrugsjord til solcelleparker vil kun betyde lidt i forhold til ønsket om at producere foder lokalt. På langt sigt kan det dog have konsekvenser, hvis der udtages landbrugsarealer i større skala. Udfasning af landbrugsjord til solcelleparker er derfor principielt ikke hensigtsmæssigt i forhold til ønsket om at producere så meget lokalt foder som muligt til øens dyr. Center for Teknik og Miljø vil anbefale, at hvis der i fremtiden skal udtages yderligere landbrugsarealer til solcelleparker, bør det være arealer, hvor der i forvejen er restriktioner i forhold til dyrkning, udspreddning af gylle, eller på terræn, hvor færdsel med landbrugsmaskiner kan være vanskelig. Yderligere redegørelse fremgår af et bilag til denne sagsfremstilling.

Planforslag for to solcelleparker

I samarbejde med konsulenter, som er stillet til rådighed af European Energy, har Center for Teknik og Miljø udarbejdet forslag til kommuneplantillæg samt forslag til lokalplan for hvert af de to aktuelle ønsker om at opføre solcelleparker. Der er tale om en solcellepark på 20 ha ved Stenseby samt en solcellepark på 20 ha ved Aakirkeby.

På hvert af de to arealer vil der kunne etableres solceller med en årlig produktion på ca. 10.500 MWh, i alt ca. 21.000 MWh. Til sammenligning producerer de tre vindmøller ved Tornbygård årligt ca. 24.000 MWh.

For at mindske solcelleparkerens visuelle påvirkning af landskabet indeholder lokalplanerne bestemmelser om, at der skal etableres afskærmende beplantning rundt om anlæggene.

Separate miljørapporter for hvert af de to områder

Miljøvurderingsloven fastlægger, at der skal foretages en miljøvurdering af planer, som kan formodes at have en væsentlig indflydelse på miljøet.

Center for Teknik og Miljø har foretaget høring hos de berørte myndigheder og organisationer: Miljøstyrelsen, Erhvervsstyrelsen, Københavns Stift, Bornholms Museum, Bornholms Landbrug, Danmarks Naturfredningsforening, Bornholm, Foreningen Bornholm og Sydbornholms Turist- og Erhvervssammenslutning.

På baggrund af kommunens scoping af planerne, samt de berørte myndigheders og organisationers udtalelser, er det vurderet, at miljørapporten skal afgrænses til at beskrive planernes visuelle indvirkning på det omgivende landskab de kulturhistoriske forhold, de geologiske interesser, naturbeskyttelse samt endelig projektets positive klimaeffekt i form af produktion af vedvarende energi.

For hvert af de to solcelleområder har Center for Teknik og Miljø i samarbejde med konsulenterne udarbejdet miljørapporter. Heri konkluderes det, at der ikke vil være uheldige konsekvenser for flora, fauna eller drikkevandsinteresser, da solcelleparkerne etableres på landbrugsjord i omdrift. I det omfang en effekt på den lokale natur og drikkevandet er målbar, vil den være positiv, idet solcellearealerne vil blive omlagt til vedvarende græs, og da sprøjtning og gødskning på arealet vil ophøre. Ydermere etableres der skærmende bevoksning i form af læhegn, som kan være skjulesteder for flere dyrearter.

Herudover redegøres der i miljørapporterne for solcelleanlæggenes visuelle påvirkning af det omgivne landskab. Anlæggene vil primært blive oplevet fra det helt nære landskab og fra de nærmeste veje tæt på lokalplanområderne. Anlæggene vil være synlige de første år, indtil den afskærmende beplantning vokser op og kan skærme for indsyn.

Solcelleparkerens væsentligste miljøeffekt er positiv i form af reduktion af luftforurening. Det konkluderes i miljørapporterne, at de positive effekter af projektet langt overstiger de negative.

En af solcelleparkerne er planlagt inden for kystnærhedszonen

Arealet ved Stenseby er beliggende inden for kystnærhedszonen. For planlægningen inden for kystnærhedszonen gælder, at der kun må planlægges for anlæg i landzone, såfremt der er en

særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering. I den indledende planlægningsfase har en mere vestlig placering lige uden for kystnærhedszonen været undersøgt. Det er dog vurderet, at den valgte placering inden for kystnærhedszonen er mere diskret i forhold til det lokale landskab. Begrundelsen for placeringen inden for kystnærhedszonen er nærmere beskrevet i den tilhørende miljørapport.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 12: Endelig vedtagelse af Råstofplan 2016 samt notat over indkomne bemærkninger og sammenfattende miljøredegørelse

Åbent punkt

12 Endelig vedtagelse af Råstofplan 2016 samt notat over indkomne bemærkninger og sammenfattende miljøredegørelse

01.09.00P15-0005

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi- og Planudvalget	16-05-2017	12	

Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget indstiller.
Økonomi- og Planudvalget indstiller.
Kommunalbestyrelsen beslutter.

Resumé

Forslag til Råstofplan 2016 samt miljøvurdering har været i offentlig høring i perioden 2. januar – 6. marts 2017, hvor det har været tilgængeligt på Bornholms Regionskommunes hjemmeside.

Center for Teknik & Miljø har modtaget 4 bemærkninger til det offentliggjorte materiale. Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer af det tidligere offentliggjorte planforslag.

Indstilling og beslutning

Teknik- og Økonomidirektøren indstiller,

- at følgende vedtages endeligt:
 - Råstofplan 2016 samt miljøvurderinger.
 - Sammenfattende miljøredegørelse
 - Notat over indkomne bemærkninger (Hvidbog)

Teknik- og Miljøudvalget den 8. maj 2017:
Indstillingen anbefales.

Økonomi- og Planudvalget den 16. maj 2017:
Anbefales.

Sagsfremstilling

Baggrund og proces

Bornholms Regionskommune skal udarbejde en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer. Råstofplanen fastlægger de overordnede rammer for regionskommunens administration af råstofindvinding på Bornholm samt for arealanvendelsen indenfor de udlagte områder. Råstofplanen skal udarbejdes på grundlag af en råstofkortlægning, som Bornholms Regionskommune ligeledes har ansvaret for at gennemføre.

Kommunalbestyrelsen skal gennemgå råstofplanen hvert fjerde år, for at vurdere om der er behov for justering eller revision af planen. Lovgrundlaget er fastlagt i råstoflovens §§ 5a, 6a.

På Kommunalbestyrelsens møde den 25. juni 2015 blev det besluttet at igangsætte arbejdet med at revidere Råstofplan for Bornholm 2012-2024.

Planprocessen indledtes med en idé-fase (1. offentlighedsfase), hvor en redegørelse over status på råstofplanlægningsområdet blev offentliggjort, sammen med et debatoplæg som opfordrede borgere, virksomheder, myndigheder og interesseorganisationer m.fl. til at indsende idéer og forslag til den kommende råstofplanrevision. Samtidig beskrev Center for Teknik og Miljø, hvorfor der er behov for en revision af råstofplanen.

Da Center for Teknik & Miljø ikke modtog bemærkninger til det offentliggjorte materiale, arbejdedes der videre med de emner, som var foreslået under Idé-fasen med enkelte justeringer, som viste sig nødvendige undervejs i processen (se afsnit om Baggrund og prioriteringer).

Center for Teknik og Miljø har herefter udarbejdet et forslag til Råstofplan 2016, som blev vedtaget af kommunalbestyrelsen d. 22. december 2016.

Planforslaget har, sammen med miljøvurdering af de nye råstofindvindingsområder været udsendt i offentlig høring i perioden fra d. 2. januar – 6. marts 2017 (2. offentlighedsfase). I denne periode modtog Center for Teknik & Miljø 4 bemærkninger. Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i det offentliggjorte materiale. Administrationens vurderinger af de indkomne høringsbemærkninger, kan sammen med bemærkningerne læses i det vedhæftede notat over indkomne bemærkninger (hvidbog).

I henhold til Miljøvurderingsloven, er der endvidere udarbejdet en sammenfattende miljøreddegørelse, som kan læses i det vedhæftede. I denne vurderes det, at den miljømæssige indvirkning af råstofplanen står i et rimeligt forhold til sikringen af en bæredygtig råstofforsyning.

Kommunalbestyrelsen kan nu træffe afgørelse om endelig vedtagelse af følgende:

- o Råstofplan 2016 samt miljøvurderinger.
- o Sammenfattende miljøreddegørelse
- o Notat over indkomne bemærkninger (hvidbog)

Efter den endelige vedtagelse, vil materialet blive offentliggjort på regionskommunens hjemmeside med klagevejledning og 4 ugers klagefrist.

Dette er nyt i Råstofplan 2016

For at sikre overensstemmelse imellem råstofplanens arealudlæg og den faktiske råstofindvinding på Bornholm, er to områder (Hellestsgård og Skovsholm), hvor der i dag indvindes råstoffer udenfor de udlagte råstofindvindingsområder, udlagt som nye råstofindvindingsområder i Råstofplan 2016. Der er bl.a. i den forbindelse udarbejdet miljøvurderinger for de nye udlæg samt indhentet planlægningsstilladelse fra Naturstyrelsen til udlæg af nyt område (Hellestsgård) i Natura 2000 område nr. 162 (Almindingen, Ølene og

Paradisbakkerne). Begge områder indeholder værdifulde råstoffer, og den fremtidige indvinding af disse særlige råstofkvaliteter er med disse nyudlæg sikret i en længere årrække fremover.

Herudover er der medtaget forslag om et nyt råstofindvindingsområde ved Torpebakker, da et ressourceestimat samt en ny risikovurdering har vist, at der ligger en god ressource, som kan udnyttes uden risiko for grundvandet, såfremt der tages behørigt hensyn.

Udover ovenstående er råstofplanens retningslinjer også blevet omarbejdet, for at gøre det tydeligere, hvilke muligheder og begrænsninger råstofplanens arealudlæg medfører. Der er ligeledes indført forudsætninger for udlæg af de tre nye indvindingsområder, med det formål at sikre de væsentligste øvrige interesser. Herved bliver det muligt at udnytte værdifulde råstoffer på arealer, hvor der også er andre væsentlige interesser at tage hensyn til.

Det fremtidige råstofplanarbejde på Bornholm

Da det er blevet klart, at der efterspørges et mere detaljeret og pålideligt estimat for hvor store mængder råstoffer, der kan forventes at kunne indvindes indenfor de udlagte råstofindvindingsområder, vil baggrunden for de udlagte arealer blive vurderet med henblik på at sikre et pålideligt datagrundlag for råstofplanens arealudlæg og eventuelle forudsætninger for disse. Denne opgave vil der blive arbejdet videre med i de kommende planperioder, og vil danne baggrund for fremtidige revisioner af råstofplanen.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

Link til bilag: Råstofplan 2016

<http://bornholm.viewer.dkplan.niras.dk/dkplan/dkplan.aspx?intern=t&planId=25>

Brugernavn: guest

Adgangskode: kigind

Punkt 13: Orientering fra formanden

Åbent møde

13 Orientering fra formanden

00.01.00G00-0040

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Økonomi- og Planudvalget	16-05-2017	13	

Økonomi- og Planudvalget den 16. maj 2017:

Intet.

Punkt 14: Eventuell

Åbent punkt

14 Eventuelt

00.01.00G00-0040

Behandling

Økonomi- og Planudvalget

Mødedato

16-05-2017

Åbent punkt

14

Lukket punkt

Økonomi- og Planudvalget den 16. maj 2017:

Intet.

Punkt 101: Lukket

Punkt 102: Lukket

Punkt 103: Lukket

Punkt 104: Lukket

Punkt 105: Lukket

Punkt 106: Lukket

Punkt 107: Lukket

Punkt 108: Lukket